396

Jasher —

2.3.

bardzo rzadkie

AD POPV-
LVMPLEBEMQVE

Polonam Andreæ Fricij Modre-
uij Querela de contemptione Le-
gis diuinæ in homicidas, cui
adiũcta est oratio quar-
ta ex psalmis Da-
uidicis com-
posita.

PRAEFIXE SVNT EPISTOLAE DVA
Altera ad SIGISMVNDVM PRIMV
patrem, altera ad SIGISMVNDVM
CVNDVM AVGVSTVM *filium, reges* P
niæ inclytos, Lithuaniæ magnos Duces, Russ.
Prussiæ, Mazouiæq; dominos. &c.

APVD MATTHIAM SCHARF
berg. ANNO. M. D. XLVI.

Ad Sigiſmundum Primu[m] Re[gem] Poloniæ, Andreæ Fricij [M]odr[e]uij in querelam de contempt[u] legis diuinæ in homicidas Præfatio.

QVartus agitur annus Sigiſmun[de] rex
[qu]bi argumentum illud de homicidis
ctenai s(ut in ſcholis fit) ſumpſeram tra
Cuius rei occaſionem dederant mihi m[...]nd
teræ tuæ, quas tum de more dederas ad
municipales: quibus literis & tibi l[e]gem
homicidis cordi eſſe ſignificaſti, & ad eam
dam populos tuos adhortatus es. Cùm au
tatio & commentationes illæ noſtræ boni
& eruditis uiris non diſplicerent, feci ſi
ut in filij tui regis nomine eas ederem.
deinde materies in tantum ut duas poſt
compoſuerim: alteram ad eos qui tecum
bernacula Reipub: alteram ad pontifice
ſacris, in prouincijs tuis præſunt. Feci
pro ueritate diuina potui, plura factur[...]
Quanq̃ quid à priuato fieri homie poteſt
ut teſtimonium tribuat ueritati, cuius cau
teſtatur ſe natum eſſe & in hunc mundum
ij q; ſuam audiri uocem affirmat qui ſint e
Preclara ſententia & magiſtro ueritatis
ſi quis dicendo amplificare uelit, n[...]

ueritatis numerare poßit qui uoci Dei magis quoti-
die circumsonanti aures præbere nolunt? Excluditur
im publicè ueritas diuina à tua Repub. Ac nisi per
te quasi ab exilio tot seculorum reuocari cœpta es-
set: nisi in scholis & concionibus ab obliuione homi-
num uindicaretur, nisi per quosdam primarios uiros
riuatim in nonnullam dignitatem assereretur, uesti
ium ubi lex diuina poneret, in tua Repub. non ha-
eret. Cum igitur toties iam ueritatis agerem cau-
sam apud omnes regni tui ordines, eosq; præcipuè
enes quos est aliqua potestas, neq; spem ullam uide
m r[illegible] onficiendæ, orationibus amplius scribendis
r[illegible] ere constitui. Verùm cùm animus tam subito
gita[illegible]nes pristinas abijcere non posset, querelam
scripsi, eamq; ad eos populos tuos qui ius senten-
dicendæ in Senatu nullum habeant. quid enim iam
at aliud quàm queri: cùm nec precibus nec sentē-
dicendis proficiamus? Hanc autem querelam no-
[illegible] scriptione tibi quasi addicendam & conse-
[illegible]u taui. Quid igitur hoc nouæ rei, dicat qs
populum dicantur scribanturue dedicari
[illegible]i uerò Rex, nec exempla multorum præ-
um [illegible]orum desunt, qui ipsi scripta sua uel de
ijs r[illegible]us quæ tantum in scholis doceantur, regibus
dedicare non dubitarunt: & ut hanc ad populū que
r[illegible]am tibi peculiariter inscriberem, illa causa fuit,
òd nullius magis atq; Regis interest ea nosse de
bus populus suus queratur, qui se suamq; salutem
commiserit. Præclaram enim accepimus rationē
[illegible]ustis scriptoribus regum constitutorum, ut illi
essent

essent in Repub. summi in quos uniuersa
potestatem suam transferret: ut iure æq
do ac iniurijs propulsandis omnibus consu
saluti omnium ex æquo seruirent. Qui
multitudinis consulerent, partem uel
uel leuius curarent, eos calamitatem m
Reipub: seditionem in eam immittere, od
cædes hominum, & cadauera. Ac mihi
pe ac multum cogitanti de hac hæresi t
perniciosißima, quòd in ea hominum uit
stui exponantur: de hac iuris inæquali
orum mortes pluris, aliorum minoris
hac legum absurda præscriptione quò
nus alij morte alij paucula pecunia mu
te à culpa tot peruersitatum abesse ex n
tis, literis, & sententijs in senatu dicen
mus: Tamen permirum mihi uideri solet
am regis authoritatem in tua Repub. ess
tuis ueritatem diuinam persuadere qu
suadendi rationes in hanc causam conc
honestißima est & diuinæ ueritati & h
tati consentanea, ne pecunia hominum u
tur. Res utilißima est & qua tectior fu
uscuiusq; ut homicidia pœna capitis ui
uerò rei efficiendæ facultas deest, in
hanc causam uoluntate tua, cum bono
rum omnium, cum multorum princi
cumq; multò maximæ partis popul
luntate coniuncta. Cur igitur rem
cere non potes? Cur tua authoritas

ſi rei ſacroſanctæ prodeſſe nequit? Mihi quidem re-
gia poteſtas inprimis legi diuinæ cuſtodiendæ deſtina-
ta eſſe uidetur. propterea enim & nomen ſuum cum
illis communicat Deus, cùm eos deorum ac filiorum
altißimi nominibus appellat: & ſuo nũine ait eos reg
nare cùm ita dicit, per me reges regnant. Quamobrẽ
& in nomen Dei iurant reges cùm in regnum inaugu-
rantur, ut ſignificent nomine & uice Dei ſe regnatu-
ros, & in templis publicè oſculantur uerba Dei ut
palàm omnibus faciant, nihil ſibi prius in ſuo fungen
do munere, nihilq; potius eſſe debere Dei uoluntate.
[...]clararunt id reges permulti non Iudeorum tan-
[...]m & chriſtianorum, ſed & ethnicorum: ut Nabu-
[...]odonoſor & Darius multis ante Chriſtum natum
[...]ulis Perſarum Reges, qui edicta propoſuerunt cõ
blaſphemos Dei excelſi. Tua uerò hæc authori-
[...] rex, cur tandem nullam rationem inire poteſt ut
[...]oties blaſphemetur Deus ab iſtis qui per ſummã
[...]iam eius ueritatem impugnant? qui legem in tu
[...]s impiam, in deum contumelioſam adeò
[...]è tuentur? Nam illud quidem uerè mihi uide
[...]aicturus, iuriſiurandi religiõe, quod regno in
[...]o dediſti, te nullo modo obſtrictum eſſe ad nu-
[...]nem defendendam. Quis enim ex Deo authori
[...]m habens, contra Dei authoritatem quicq̃ ſine
[...]rimine defendat? Omnem poteſtatem à Deo dicit
[...]e Paulus. An igitur aberit à culpa poteſtas, quæ
[...]uerſus eum à quo eſt, impia decreta ſcribat defen-
[...] ue? Itaq; & iuriſperiti in omni iureiurando illud
[...]xceptum eſſe uolunt, ut ne quid contra Deum fiat
agaturq;

agaturq;, quem ſcilicet teſtem inuoc[...]
uindicem imprecantur ſi fidem data[...]
dediſti tu quidem, Rex illuſtria docu[...]
tis in legem diuinam tuæ: ſed tamen q[...]
rent boni uiri, uelim liceat mihi pau[...]
Hoc enim tu adhuc in hac cauſa præ[...]
quod priuatorum multi præſtiterun[...]
poſſunt. Nam quid concionatores in [...]
aliud improbanda numatione q̃ ſente[...]
nobis etiam quoties iam ſcripto ſente[...]
nihil igitur inter tuas regis, & noſtr[...]
ſententias, nihil inter authoritates [...]
Cur igitur poteſtas regia ſumma eſt [...]
teſt hortando ad honeſta quàm priua[...]
rò ego is ſum qui poteſtatem regis c[...]
eſſe debere: quæ iudicio & arbitrio [...]
quæcunq; uelit: Tyrannis enim hæc [...]
poteſtas: ſed dico poteſtatem regis le[...]
in ijs quæ uiri boni & docti recta eſſ[...]
mam & ſummam eſſe habendam. N[...]
eſt hominibus doctis nullum debere [...]
tentia dicenda, in rebuſpub. præſerti[...]
dis ac emendandis legibus. Quis eni[...]
cat aptius quàm qui fontes & cauſa[...]
re, qui rationes inueſtigare, qui ad i[...]
tatem æternam quæ & in ſcripturis [...]
ſa rerum natura nobis declaratur [...]
poßit, Neq; uerò in ſenatum coopt[...]
tra leges patrias: Tametſi hoc de[...]
cellentis ſi ſuaderem, non alienum

ſuaderem: Sed non hoc hîc agitur: Illud tantùm dico uocem publicam theologorum in concionibus, & ſententiam uniuscuiusq; uel priuati hominis, teſtimonijs diuinis, naturæ, ac populorum conſentaneam, non aliter eſſe accipiendam quàm uocem Dei de cœlo ſonantem. Quid igitur eſt quod dubites uti authoritate tua, rex, lege diuina perferenda? Conuoca ſi placet, Theologos, conuoca legum diuinarum & humanarum peritos, cōuoca philoſophos. Roga, exquire, inueſtiga, expiſcare quid de numatione Polonica ſentiant, quid de pœna diuina: utram alteri præponendā
atuant? Nam in quem uſum tot homines docti habē
r, ſi uſus eorum nullus eſt in Repub? quòd ſi eſt u-
s aliquis, ubi potius is quàm in legibus condendis
bet apparere? Mitto quorundam uirorum princi
m, multorum etiam equeſtris ordinis optimorum
inum ſententias cum ſententia diuina congruen
Mitto populos tuos quorum uoluntatem chariſſi
certè habere debes. De ſola natione literatorū
loquor, eorum authoritatem in legibus
dandis maximi faciendam eſſe confirmo.
pud Athenienſes, dum illa Reſpub. ſtetit,
Theſmothetarum, quos omni anno ſemel de pa-
gibus conueniſſe memoriæ proditum eſt. Et ſi
mutanda, corrigenda, abroganda uidebantur,
notaſſe, & tandem ad ſenatum de hoc retuliſſe.
d cùm nullos habeamus eiuſmodi theſmothetas, ſi
ſint qui conſulendi uideantur de legibus infirman
tutandiſuè hi ſunt profectò uiri literati, præſer-
cum hæc res modicè, eos qui uerſantur in Repub

tangere

tangere uideatur. Enimuerò ſi ne
ne res ad effectum deducetur, miri
dem euadet tanta legum diuinaru
matione. Non putandum eſt aliquæ
tia fore ut finem huic pugnæ, numa
poßit. Magna res eſt, mentes & c
ſana mente præditorum occupaui
erat Rex perpetuò de numatione
ueluti Camarina mouenda: aut q
lare cœpit, id (niſi uis turbatam
quere) extirpandum ac fundit
Dediſti & mandatis & ſenten
nem omnibus impugnandæ nun
nunquam deſiſtent boni uiri,
Reipub. cordi erit. Ne dubita
Senatu, & in equeſtri ordine, in
titudine ferè omnes, qui ad tuam
tentias adiungant. His ſi accede
ratorum quid deerit tandem quon
mero ſuffragiorum & bonitate p
ferri poſſit? Nam iſti quidem qui
meritatis maiorem putant quàm
rationem habendam eſſe, aut à ſu
pellendi ſunt: quibus ipſi ſe priua
ſuis commodis non Reip. conſule
certè à lege hac diuina ita excipi
excipiendos Sigiſmundus Auguſti
lius tuus. Cuius ſententiam quoni
quem tibi lectum eſſe ſcio, intell
gior eſſe illa repetenda.

A

Hæc ego scribo ad te Rex, s lapidemq́;, ut uides, omnem mouere non cesso, ut rationem reperire possim aliquam diuinæ legis constituendæ. Ad quam rē unicam curas & cogitationes meas omnes uideor quibusdam conferre: improbantibus quidem illis hoc meum institutum: Sed me profectò diligentiæ huius meæ non pœnitet. Quòd si id facerent alij & octrina & potestate præditi, mea quidem senten, non malè facerent. Verùm nemo adhuc eorum gerunt Remp. acriter in eam curam incumbere us est. Literatorum etiam sententiæ parum effis sunt. Ita fit ut tibi integra causa reseruata sit: amobrem quid tibi faciendum sit uides. Horta nullo tibi ad eam rem opus esset, ad quam tua te alios hortatus sis, si te ipsum audire uelles. nescio quo modo fiat ut consilium tuum longè rrimum adhuc non sis executus. Aetas quidem ua prouecta hortatur te ne rem longius extra aliquando extrema persequaris eorū quæ omuisti Moschos: Scytas sæpe repræssi intra suos se fines continere coëgisti: d fidem tuam & clientelam reuocasti. es tuorum populorum re congruentes, ualdè differentes, nisi simultates exil as, nisi dißidium intestinum sustuleris, eaquè a uerbo dei tanquam gladio ancipiti dissecue erit quod & nos & omnis posteritas in te de t. teq́; dicent fluctus excitare sciuisse: sedare isse. Fac igitur quamprimum per deum immor m quod facere debes. Cura ut quos tibi annos

ad ætatem

ad ætatem accedere uidemus, eosdem ad c omnium salutem prorogatos tibi sentiamus. nes populos fidei ac potestati tuæ creditos sos esse. omniū igitur salus ex æquo tibi tu ut omniū rationem ad tribunal summi dei da Neq; uerò sum nescius quosdam esse qui uolu & conatum hunc tuum exterminandæ nu sint improbaturi. Etenim si stylus hic meus um mediocre ueritatis explicandæ odium mihi conciliauit: uix puto fore quin tu qu prehensionem aliquorum incurras, cùm ad dictionem tuam consilia acriora uoles add rùm illud tibi considerandum est rex, qu reprehensores sint, quibusùe rebus assue bonorum quidem multitudo, quæ certè est, tota tua est. qui uota quotidiè faciu tute ac potestate tua uti: utq́; ad effe & sententiæ tuæ, Reip. uerbis literis catæ, peruenire aliquando libeat. tùm homines aduersi infestiq; tibi esse p uel cædibus aliorum se pascere: uel pe quibus machinari solent. Qui certè ip sunt ut nec amicicia eorum ulli bono ex & inimiciciæ, bonis omnibus appete etiam si qua ab eis profitiscantur & æ randæ. Christi uidelicet & uirorum exemplo qui persecutiones & miseri ueritatis causa perferebant: omnesq́; ea quam expectabant gloria libenter Quòd si, qui ad Christum uenire uo

ſemetipſos iubentur. crucem ſuam tollere: perdere animam ſuam in hoc mundo, prò ſancte deus quàm optabiliter ab omnibus omnes cruces, omnesq; mor tes propter ueritatem ſummi dei eſſent tolerandæ. Quòd ſi tu adhuc Rex in hac cauſa pergis remiſsior eſſe: Si conſilium tuum ſalubre & prorſus diuinum adhuc exequi non curas, time ne pœnam neglecti of= ficij à te & à tuo genere repetat Deus: & id quidẽ o magis quòd cùm ueritatem habeas ſatis perſpectã arum acer es in ea exequenda. Seruus enim, ut hriſtus teſtatur, ſciens uoluntatem domini uapu= bit plagis multis. Seruiuit Ioachim Rex Iuda Na= chodonoſori Regi Babilonio, populusq; eius, pro r ſcelera Manaſſe (ut narrat hiſtoria) & pro= r homicidia abductus & afflictus erat. Ioachim m filius, ipſe quoq;, patre mortuo, Rex Iuda, ptiuitatem Babilonicam cum matre principi= & populi multitudine, propter ſcelera quibus ibatur patrem abductus eſt. Chriſtiernus Da= m Rex propter tyrannidem memoria noſtra, o pulſus eſt. Periјt miſerè Ludouicus nepos tu= x Hungarorum propter officium ætatis lapſu um. Hæc & ſimilia exempla iræ diuinæ te oponere æquum eſt: ac in hac poſtrema æta= a, ea quæ prius neglecta ſunt corrigere: ne in quos luctus incìdas tu & ſoboles tua. Vide igitur ne contemnas lenitatem dei qui te multis mo= ampridem uocat ad legem ſuam. præluxit men= æ uerbo ſuo. excitauit & theologos & multos os ex omnibus ordinibus regni tui: qui tibi uelu= ti calcaria

ti calcaria addant ad rem præclar q; uide ne accumules tibi iram & hac uita uel in futura, ſi negligis t lixas admonitiones. Neq; ego (u deo quid tua conſilia retardare p ferenda, niſi quòd offendere non a tionis defenſores. Verùm tuum eſt tuam hanc poteſtatem (ut teſtat mo Deo eſſe. Quid autem homini us eſſe debet quàm hominum ſermo contemptis, conſilia & facta ſua à quo nactus ſit principatum, fact tales auguſtus & uenerabilis? Inc odia turbulentorum hominum: at uiris, quanti prudentibus omnibus ad communem naturæ ſenſum & t tatem ſe conuertere: quanti deniq; talis ac cœleſtium omnium ſententi conſentire? Quem quidem Deu uniuerſis cœlicolis tibi adfuturum eius & portas ipſas inferorum cùm rem ſtrenuè eris aggreſſus. mus tibi ualdè glorioſos, Rex. ſed ctò glorioſiſsimum fore ad immort bitamus, cùm numatione cõculcata ſtiana Rep. per te regnare cœper illum diem & tuis rebus clariſsimi cùm populi tui uniuerſi commune uerè agnoſcent: inueteratamq; i confectam uidebunt: cùm tibi à c

de re præclarè gesta mirificus plausus erit datur:
cùm hunc ueluti supremum facies gradum unde ex
hoc regno ascendas ad cœleste regnum. Nulla re ma
gis ad Deum accedere potes, Rex, quàm si ex illius
præscripto quam maximè Remp. tuam administres:
Nulla re magis ab institutis illius discedere
quàm eam legem, quæ te alijs iu-
dicem seuerißimum,
alijs similem
ob
culpam pa-
trem facit indulgen-
tißimum, usurpando. Vale. Ca-
len. April. M. D. XL. VI. Brezinijs.

AD SIGISMV
dum Secundum Augustu
gem Poloniæ Andreę Fric
dreuij in eandem querelam
temptione Legis Diu
in homicidas alter
præfatio.

Qvæ causa mihi fuit Sigismunde Au
ut querelam meam de contempt
Diuinæ in homicidas, parenti tuo Regi
bus gestis illustrißimo, peculiariter dedi
dem me hortata est ut eam tibi transmitt
tarem. Cùm enim huius quasi fabulæ mea
mum à Lascio repræsentatum tibi conse
xistimaui hunc postremum actum dignu
tione tua. atq; utinam hanc cognitionem
na quoque actio aliquando consequatur.
& debilis putatur sine actione cognitio
ties uos & uirtutem uestram hortando
do uoce scriptisq; incitamus: Legem D
stris oculis subijcimus: calamitates tanqu
las impendentes ex prædictis diuinis an
Neq; uerò id nostra sponte facimus: ute
tu cum patre tuo occasionem numationi
dæ. In hanc concionatores ecclesiarum
grauiter inuehuntur: hanc homines lite

lis ſuis conuicijs explodunt: hanc ciues & omnes ui-
ri honeſti clamoribus & ſibilis conſcindere non ceſ-
ſant. et tamen regnat adhuc numatio te et patre tuo
inuito: theologis et iuriſperitis aduerſantibus: litera
tis et doctis omnibus contradicentibus: multis princi
pibus tuis, innumeris equeſtris ordinis uiris, plebe
ac omnibus ciuibus tuis obſtrepentibus. O miras ra-
dices huius turpitudinis. O ueſtram qui Remp. gu-
bernatis ignauiam. Qui Vilna ad nos proximis die-
bus uenerunt, narrant Matthiam Beſſekirium fami-
liarem meum, uirum nobilem & optimis uirtutibus
præditum, ab illis ipſis in medio foro eſſe occiſum,
'e quibus ille fratris ſui Ioannis Beſſekirij preſbyteri
ecem moribus & iudicijs uolebat uindicari. In ea,
juam, urbe luce & palàm in foro eſſe occiſum ubi
Rex nunc es cum poteſtate, nulla habita eſt ratio
, nulla loci, nulla tēporis. Quid igitur ius ualet?
d iudicia? quæ uires ſunt numationis? quæ carce-
nnui? An iſte finis erat tot ſumptuum, tot itine-
, tot uigiliarum, tot laborum à Beſſekirio, iuris
ómicidas perſequendi cauſa, exhauſtorum, ut
em ab interfectoribus fratris ſui interficeretur?
'iam tu Matthia Beſſekiri, ſi quæ fata te no-
'ſtituerent, diceres de numatione? an adhuc
onſeruatam, an potius fratris interfectores
utum de medio olim ſublatos fuiſſe uelles? Quis
m iam pœnas à tuis & fraternis homicidis iudicio
ſequetur, niſi fortè quiſ quoque ab eis uult in-
ptum? graſſabuntur enim illi indies magis: nõ
s uincientur: non à magiſtratu interficientur.

numi

numi ab illis ſoluendi expectabuntur, e
ceres aliquot hebdomadarum. Occider
tuum ſub meridiem ferè in ipſis pomœr
enſibus. occiderunt te illi ijdem ſole c
urbe frequentißima, tantùm non in Reg
Occident adhuc tot quot poterunt. Di
ſuo & homicidarum omnium duce, han
uoluntatemq; ſuſceperunt ut quandò m
nec uult nec poteſt de illis debitas ſumer
ipſi de alijs ſumant indebitas. Hæc ego
Beſſekirijs narro Rex, quæ de multis hom
cens necatis narrare poßem. Tanta enim
nitas cædium in his prouincijs tuis ut ſine
ctu uel loci uel temporis, uel perſonarum
micidæ quoſlibet interficiant. Quid aute
agunt tui magiſtratus? an in homicidas
an eos perſequuntur? an mortes populo
ultum eunt? Non te accuſo Rex. conſtant
ma & ſermonibus multorum celebratu
Beſſekirij cognita, uehementer comm
moxq; ad aliquot milia equitum in om
totidem etiam peditum in luſtra deuia
denſißimas circumcirca miſiße: præmia
micidarum aliquem adduxiſſent propoſ
uoniam etiam idem te ſignificari iußiſſe
inueniri & comprehendi homicidæ poſſ
ego uigilantiam ſingularem & ſolicit
tantùm abeſt ut accuſem, ut eam ſingu
dibus dignißimam iudicem. Sed de m
rum præfectûm tuorum negligentia

enim qniduis magis curare uidemus, quàm ut uel homicidia in oppidis pagisq; prohibeant, uel aliquid temporis sumptuumue homicidis quærendis tribuāt. Allatum ad nos est non ita pridem de Polono quodam in Germania à suo ministro nocte intempesta occiso. deferebatur res eodem temporis momento ad magistratum. mittebantur lictores qui homicidam quærerent. ac de more etiam gentis omnes patresfamilias quisque ædes suas diligenter lustrabant. Verùm ne musca quidem homicida apparuit. Mirum hoc erat omnibus, homicidam in nullis ædibus, in nullis uicis, nullis in angulis, urbe, ut fit noctu, clausa repertum esse. Altera itaq; die, aurora rubescente, mox equites mittuntur, qui & ipsi ho[m]icidam persequantur: & uillanos castellanosq; [ci]rcumquaque, signis quibus cognosci poßit datis, [ad] eam rem intentos esse iubeant. Paucis tandem [di]ebus, paucisq; ab ea urbe ubi homicidium perpe[tr]atum est miliaribus, homicida comprehensus, ac [m]orte tandem, uti Deus præcepit, multatus est. [Q]ui de ratione fugæ rogatus, dixit se in curru au[ri]gæ cuiusdam, tela, ut fit, tecto totam noctem de[lit]uisse: ac deinde sub auroram, ab auriga impru[den]te euectum esse. Mirum uerò quanta diligentia [ali]æ gentes, quæ iure diuino gaudent, omnia uesti[gi]a scrutentur, ut ne euadat homicida. nos contrà [m]irum quàm desides simus & quærendis homicidis [&] persequendis. Solos numos expetimus: mortes [am]icorum lucrosas nobis esse uolumus: de carcere [...] nisi moris conseruandi causa soliciti sumus.

Quamdiu

Quamdiu igitur patieris Rex hanc hydram[...] re? Me quidem & uerba & res iam deficiu[nt ad] tam turpitudinem exaggerandam. Toties [argumen]tis certißimis demonstraui legi diuinæ in Re[p. Chri]stiana locum esse debere: sed adeò sunt obse[ssæ aures] istorum qui Remp. tenent ut uocem natur[æ, popu]lorum omnium, ac dei immortalis exau[dire non] poßint. Quid igitur iam superest nisi ut [Deo Opt.] Max. suam causam, ab hominibus desert[am, com]mittamus. Cum quo si quid tibi commune [est: si] potestatem illius ad te translatam aut pot[ius] communicatam putas: si ab illo regni tui [...] tum expectas: conuerte te aliquando ad e[um:] ut te cum eius causa à quo nactus es pri[ncipatum] coniungas: ut legem eius, cuius partes [agis,] tuo populo restituas: ut tandem illi Regi re[uer]entißimo in loco filij sis optatißimi: in [numero eo]rum qui uicariam bonamq; fidem præst[ant reg]no suo. Ad extremum abs te Rex etiam [atque etiam peto ut & querelam ad populum mean[...] stolam ad parentem tuum legi tibi i[...] atq; omnia quæ ibi scripta sunt ad te pertinere putes.

Vale. XII. Cale. Iul.

M. D. XL. VI, Cracoui[æ].

AD POPV-
LVM PLEBEMQVE

Polonam Andreę Fricij Modre-
uij querela de contemptione Le-
gis diuinę in Hom icidas: Cui
adiuncta est oratio quar-
ta ad Deum, ex psalmis
Dauidicis compo-
sita.

Vm annis superio-
ribus de ea homici-
dij pœna, quę noxię
par esset, & scripsis-
sem, & cũ Senatu,
ontificibus, presbyteris, omni-
usqꝫ ordinibus egissem: in mag-
nam spem ueniebam, orationi no-
stræ eum fore in hac Repub. locũ,
qui rei optàtisime et gratiosisimę
sse deberet, Quid enim optatius
& magis

& magis gratiosum debet e
uersæ multitudini, quàm q
vitam vniuscuiusqꝫ tuenda
tineat: præsertim si id sit qu
uinis oraculis, à legibus po
omnium, & ab ipsa natur
proficiscatur. augebat spen
præclara Regis voluntas,
ficus multorum principur
uium bonorum cõsensus.
spes meę fefellerunt omn
adhuc lex dei immortalis,
onis nostrę pedibus fœdil
culcata. obscuratur lux ill
tis diuinæ, densissimis ten
pietatis nostrę. pellitur in
terna importunitate hom
uersorum. Quę autem ca
da est tantę peruersitatis
ipsam quam suademus f
profectò est eiusmodi q
dei honorem amplissim

noſtram hominum vitam tegen-
dam vtiliſsima videri poſsit. neq;
verò obſcurum eſt quàm in ea ne-
gligenda multa peccentur. Cui em̄
licentiam hanc infinitam hominū
& necandorum & iniurijs afficiē-
dorum magis quàm contemptio-
ni Legis Dininæ acceptam refera-
mus: ad quam quidem legem ſanci-
endam quanta nobis facultas iam-
pridem offertur: Primùm em̄ quā-
ti hoc eſt putandum quòd Regem
'abemus qui & ſumma voluntate
d eam perferendam incumbat, &
ad id ſuos populos ſedulò adhor-
etur, deinde & in ſenatu et in om
ibus regni ordinibus optimi q;-
que numatiōem noſtram deteſtā-
ur: legem autem dei in Rempub.
Chriſtianam recipi optant. Quid
'gitur putamus impedimento eſſe
quo minus recipiatur, niſi quaſdā
peſtes

peſtes hominum vel in ca
rias incumbentium, vel
bus aliorum faciētium qu
Etenim ſic mores hominun
ratorum ſunt vt & commo
& cupiditate vltionis, omn
neſtatem, omnes diuinas p
rumq; leges de Rep. expul
lint. Nam eis & vltio inſta
& lucri, vt inquit ille, bo
odor ex re qualibet. Hæ ſi
veriſsimę cauſę cur pœnan
micidas diuinam ab hac R
dam eſſe putent. Has plur
quàm dei verbnm, quàm
hominum iudicia, quàm l
pulorum. Non eos pud
tis ac temeritatis ſuæ, non
reprehenſiōes bonorum a
dentum. non metuunt iu
tionum exterarum, non
ſcūt pœnas leſæ maieſtati

Quemadmodum autem veteri pro
uerbio dicitur cos aulœdos fieri q
citharœdi esse nequeant: Sic ego q
oratoris munere, lege diuina sua-
denda, parum fœliciter functus
sum, ad deplorandum eius legis
contemptionem, temporumq; ac
hominum iniquitatem cogor de-
scendere. Et quoniam orationes
nostræ ad eos qui præcipua sunt
membra huius Reip. frustra sunt
habitæ, vobiscum qui nullas eius
administrandæ attingitis partes
nostras querelas, huncq; luctum no-
strum communicandum putaui.
Prius homines summos no-
stra voce appellabamus: qui &
iudicium facere possent nostrarū
orationum: & quod è Rep. magis
iudicarent, constituere. verùm il-
lis hæ veluti epulæ cogitationum
nostrarum nihil sapiebant. Quos-
dam

dam agri studium (vt est in
bola Euangelica) alios bo
ra, nonnullos vxor & libe
alia studia à cœnula nostra
runt. Tametsi non nostra
cœnula, non nostræ epul
uinę, & ab ipso deo im
vniuerso generi hominu
ratæ. Ad eas igitur vos qu
ab aula & à curia estis, q
luce Reip. versamini, sed
vicis, plateis, & sepibus in
putaui. Neq; sperare de
hilarè atq; ampliter acce
alterius hæc sunt tempor
ius. ad domum luctus vo
mus: ad cœnam in qua cib
tu sunt miscendi. Non om
ni tempori conueniunt:
pus gaudij: est tempus luc
tari olim poteramus, cùm
bis aliqua ostentabatur r

liorum: Nunc desperatis illis quid
aliud quàm flendum est? Sed tamē
ne putemus perpetuò lugendum
esse, consolabimur nos Christi ꝑ-
missis: qui laborantes & oneratos
vocat ad se: se enim illos refecturū.
O Domine Iesu qui lugentes bea-
tos esse dixisti, hisq; ipsis consola-
tionem promisisti, suppliciter te
rogamus, adsis luctui nostro: ocu-
osq; misericordiæ tuæ ad nos cō-
uerte. Et quamuis te mandatis tuis
iolandis, modis infinitis offendi-
nus: Tamen quæsumus te vt vel
id nobis benignè ignoscas, vel nos
nitius castiges, quàm ista legis tuæ
uasi luminis à nobis ablatione.
Non tam nos domine nostra ipso-
rum calamitas affligit: quæ tamen
tāta est vt vix maior in genus mor
alium immitti potuerit hac nun-
dinatione vitarum nostrarum: Il-
lud

lud est quod nos incredibili
git & cruciat, hominum qu
potestate sunt vel neglectic
ma in restituenda lege tua:
meritas incredibilis in eade
oppugnanda. Vides enim
ne quot sunt qui latiōem le
impediant, qui, & quanti: c
varijs tormentis eam impu
Quorum alij ardent summ
ditate humani sanguinis e
di: quidam vrgentur amo
dibili rei faciendæ ex hom
nificina: nonnulli verò pa
diosi mallent omnia extre
ferre quàm vt de fama nor
ac potius temeritatis in d
da numatione semel susce
quid detrahi patiantur. E
quidem omnibus quid ag
quibus perturbationes p
nant quàm rationes vlle
I

ſe affectionibus totos permiſerũt
regendos apud eos nec ratio habet
locum vllum, nec Dei reſpectus
nec hominum pudor. Viget apud
illos fabula Aſcrei poëtę qui pu-
dorem & nemeſin deas facit ab ho
minibus contemptas ad cœlos aſ-
cendiſſe. Quis enim apud iſtos, in
quibus eſt tam auerſa à recta ratio-
e commotio vel pudor eſſe po-
eſt, vel metus vindictę: qui con-
a legem diuinam, contra omnes
oneſti cauſas, contra naturæ vo-
m obduruerunt: intantum qui-
em vt hæc omnia contemnenda
utent partim vtilitatis cauſa, quã
mortibus aliorum percipiant:
partim vltionis cupiditate: partim
verò partium contentione. Quòd
ſi iſti ipſi putant res ex ſentẽtia ſua
eri debere, quo tandẽ animo exi-
timant bonos viros id ferre: quis
enim

enim probus ad tantam impe
di licentiam non ingemiſcat:
non ardeat dolore: quis non
tur numerari iſtorum ſent
magis quàm contrarias
derari: quis æquo animo fe
neſtis viris virtute ſua in fe
ſententijs vti non licere: Q
enim quod propugnatores
tionis pro ſe afferre poſsi
dei veritatẽ: quid: niſi nolle
iorũ decretis diſcedere. Q
igitur maiores iſti: qui &
quibus ſtudijs præditi: qua
tia ſingulari: plura viderun
runt, experti ſunt ꝙ nos vi
legimus, experti ſumus: B
dem laudibus video mai
ſtros abundare. Loquun
annales noſtri, & rerum
innumera monimenta. p
verò legum ferendarum

ſtrum illis tribuat, qui plæraq; ab
illis conſtituta aut tollamus aut e-
mendemus: Ac ne longius diſcedã
à cauſa, an non hoc ipſum, rudes
illos in legibus condendis fuiſſe,
nec ſatis à doctrina inſtructos, ma
gno argumento eſt, quòd hanc nu
mationem non modo contra De-
um (quod ipſum per ſe ſcelus inex
piabile eſt) verum etiam contra re
ım naturam, contra leges popu-
ɔrum, contraq; opiniones omni-
n instituerunt. In quo cùm pudẽ
i magis quàm ſuſpiciendi bonis
& prudentibus viris videantur:
Tamen permirũ eſt laudari in hoc
multis noſtrorum prudentiam
llorum. Illud verò quis perinde
vt res poſtulat mirari poſsit quòd
cùm multa maiorum decreta ab
hominibus noſtris omni ferè an-
no infirmentur & abrogẽtur: Ta-
men

men ſoli numationi tantus ho
tribuatur, vt in ea prudentiã
iorum ſingulari prædicatione
rant. O magnam iudicij prauit
ſi id ex animo faciunt. o incred
lem morum peruerſitatem ſi p
dentiam maiorum inſolenti
cupiditati prętexant. Nã quid h
per Deum immortalẽ monſtri
ſectari maiorum vitioſas leges:
gem aũt dei ſanctã deteſtari: O
qui imitari ſtudent patres ac m
res ſuos, eniti debent vt vitijs
ceptis ea quę cum virtutis laud
iuncta ſunt, imitentur: noſtri
tes multis virtutibus patrijs p
ritis, nihil æque ac numatio
exoſculantur. Atqui deceba
multis rebus exercitos, in rer
gna varietate verſatos, meli
to ſapere quàm maiores n
dq; ſtudere vt ea minorib

ſtris relinqueremus vnde illi nos iuſtioribus cauſis in loco maiorū & haberent & imitarentur. Illud verò quo tandem animo ferendū putamus cùm quidam equitum ſu os maiores ſanguine in prælijs ꝓ fuſo id promeritos dictitāt vt ſua mors morte à plebëis: plebeiorū verò pecunia à nobilibus ſoluere tur. Quaſi verò nobilitas tantùm ffuderit ſanguinem in prælijs, nō tiam plebeij. cùm tamen maior nulto exercitus pars conſtet ſem per ex plebëis quàm nobilibus. Sed fac ſolos nobiles pro Rep. ge ere bella. quid igitur? ideo bellū cum hoſte geritis vt tandem plebi nefarias cædes indicatis? vt tyran nidem domi ſemper exerceatis? vt in plebëios perpetuò inſultetis? uit, fuit tempus illud cùm viri rtes non aliam mercedem labo

rum

rum & periculorū ſuorum ſeq tur quàm virtutis laudem & g Narrant Romanæ hiſtoriæ Pa Æmilium virum fortiſsimum pro rebus fortiter geſtis in d ſuam intuliſſe præter memori minis ſempiternam. Idem de nis, & de multis viris præſta quorum virtutes ad immor & memoriam hominum co tas videmus. Contrà noſtri turpem mercedem iactant vel ſuæ vel ſuorum maioru ideo ſe cum hoſte gerere be libidinem ſuam lex figatur terrori ſint plebeis, & ad p eorum incumbant: vt vita ciues interficiant: eorum ve pecunia ſoluant: vt legem è Rep. Chriſtiana extermi ſuo ſcelere religionem ſum polluant. Vtinam Deus fec

C

vel nunquam bellaſſent vel victi potius ſuccubuiſſent quàm hanc mercedem cum tanta turpitudine coniunctam flagitaſſent. Sed ſunt qui elegantius, vt ſibi videntur impugnent legem diuinam, quòd ſi illa conſtitueretur, plerique homicidæ metu mortis præſentis ad Turcam concederẽt: cui conſilia, bello nos impetendi, facilè ſuggererent. Et hic quidẽ quaſi rtus & perfugium quibuſdã ho um eſſe videtur. quem in portũ matio vel ab alijs portibus reie, tutò ſe recipere poſsit. Ego verò c ipſum, ſcopulũ eſſe magis exiſti em: ad quem numatio ſi appellat aufragium ſit ibi extremum factu a. Quod dum conor oſtendere, ve im me attentis animis & cum beni nitate audiatis. Quid aitis numatio s defenſores? Homicidæ metu mor fugient ad Turcam. Itáne verò?

Cur

Cur igitur non fugiunt etia carceris annui? Cur numos pite debitos non potius co in præclaram iſtam profe vtinam quidem in animun fugere & illi & omnes ſoci manæ peſtes ad illam Chri minis peſtem. Magna cont ſtimarem Remp. noſtram iri. Cogimur enim cum communicare menſam, fo moda omnia: cogimur commiſcere congreſſus, ſilia: cogimur eadem cum mortalis ingredi templa eos ſæpe iudices pati, eo tentias in nos audire. H bitatibus, tot authorame tis, quæ Remp. iamprid re non ſinunt, vtinam ve dò aliter non licet) homi beremur. Cur autem ner

darum adduxit adhuc Turcas nec in
Italiam, nec in Galliam, nec in Angli
am, apud quas gentes capitalis poe-
na constituta est homicidis? Erat q-
dam fur & grassator insignis, memo
ria superiore, non ignobili loco na-
tus. Huius igitur causa & lex de fu-
ribus suspendendis, & alia de publi-
is grassatoribus capite plectendis,
rogandæ erant. Scilicet periculũ
t ne homo nobilis, impiger, loco
n ad bellum faciendum apud nos
itus, virium & consiliorum Po-
nicorum non ignarus, ad Turcam
geret: ac tandem vlciscendi sui cau
Turcas in nos adduceret. O igna-
iam numationis defensionem. Me-
tuitis ne, si veritas diuina regnaret,
adducant in nos Turcam homines
omicidæ: Deum non metuitis, qui
on tantùm Turcas & Scythas im-
ittere: sed & animam cum corpo-
re per-

re perdere, & poenis æte
re possit, legis suæ co
Et hunc quidem belli
opponunt quidam scili
næ lationem dissuadent
trà ostendo non modo
esse causam excludendę
sed potius & hanc ipsa
nem & alias quasdam i
sas esse alicuius belli
Mitto effata fatidicor
non neminem astrolog
xisse videor recordari a
nescio cuius: sed tamen
annum prope adsit, dub
cipitem huic regno quasi
sed astrologos missos fa
tereamus & superbiloc
Turcicam: quæ quasi b
re non immeritò quib
tur: vtpote qua illi & r
impudenter repetendis,
C

rijs insolenter iactandis, nimio plus vtantur. Illa illa signa belli impendentis multo certiora ex prędictis diuini.. notantur, contemptio summa præceptorum dei: quæ quidem non vllo quæsito colore: sed iniuria & tyrannide ab hac Rep. arcentur: impunitas cædium, licentia periuriorũ, udiciorum peruersitas. Non erat, uod sciam, vllum tempus, quo tan libertate boni omnes in hæc vitia priuatim & publicè inueherent r: sed surdi sumus ad eorum voces. Iultis calamitatibus afflixit Deus s annis prouincias nostras, & su ito locustarum aduentu, & frugũ nalo prouentu, & pestilentia, & e luuionibus, & exustionibus. Sed induratum est tãquam Pharaonis cor ıostrum. præferimus adhuc maiorũ strorum deliria decretis diuinis. acet nobis lex quæstuosa, non vi

demus

demus quãtam secum traha flagitiorum, non mouemur tudine periculorum. Quid i tamus restare aliud quàm horrendo & crudelissimo b plicet nos: vt nos ibi quasi cum Pharaone mersos part dat, partim transferat in ser sempiternam, terrasq; nostr Impie hæc aliquis à me putet ci patriæ nostræ: sed profect ne oraculis diuinis & cum ratione. Quam enim restare nobis putamus, qui superiori hilo facti sumus emẽdatiores plagarum ordinem atq; nu & in historijs notatum, & à p tis descriptum non videmus per Amos prophetam ita D loquitur. Percussi vos vento & ęrugine. multitudinem ho & vinearum vestrarum, oliu

 fic

ficeta vestra comedit eruca, & nõ re-
diistis ad me. immisi in vos pestilen-
tiam. percussi gladio iuuenes vestros
vsq; ad captiuitatem equorum ve-
strorum. & ascendere feci foetorem
castrorum vestrorũ in nares vestras,
& non rediistis ad me. Subuerti vos
sicut Sodomam & Gomorram, &
on rediistis ad me, dicit Dominus.
æc quidem & similia verba si cum
imis nostris reputemus, sicq; plagas
ibus Deus ciuitates & prouincias
lixit nostras non oscitanter perpẽ
amus, an metu belli impendentis va
i esse poterimus: an Deum spera-
imus plagarum modum adhibitu-
um, cùm ipsi nullum adhibeamus
modum iniquitati: an putabimus il-
um belli nostri optatum finem fa-
turum, cùm nos ipsi nullum vitiis
ostris finem faciamus: Ad quod q-
m bellum vos ex fundis & rediti-
bus

bus vestris, vel stipendi
vel militem mittere debe
rò nullo modo sum is qu
hanc voluntatem vestram
dæ Reip. Et ratio id suade
mandat vt cui tributum d
tributum pendatur: cui ve
vectigal. Sed videte tame
hoc deo irato dum contra
hostes pugnare volumus, d
hostibus non prius expug
Erat illa quondam virtus
stissimi atq; fortissimi viri
mesticam sceleratorum in
tatem coërcendam putar
externum hostem bello in
Neq; enim putabant rem
citer geri posse nisi intest
primum sublata. Qui ig
domestici maiores putar
domi magis Remp. affl
turbent quàm qui han
C

gem cuius obtentu multi dextras im pias ad infinitas cædes conuertere au dent? Hi igitur ipsi habendi sunt cæ- dium authores, legum honestarum inimici, disciplinę euersores. Hęc ego apud vos differendo videor fortasse non nemini vestrum iusto longior esse: Sed velim tamen vt me adhuc quis animis, vt cępistis audiatis. da- tur enim à me opera vt nihil sine usa dicamus, nihilq; à proposito scedamus. Profectò nihil nobis tã rtimescendum videtur, non gens, on natio, non isti ad Turcam trãs- gituri quorum metus prætexitur umationi retinendæ, non vllum xternum periculum, quàm hoc in- clusum malum, intestinum, ac dome- sticum legis diuinæ oppugnandæ. Non solebant veteres rem bellicam ì auspicatò administrare. Nam si id contra auspicia aggresi fuissẽt,

cladem

cladẽ sibi certam, futuram
Quod autem nobis certi
cladis esse potest quàm hæ
& summa crudelitas legis
stris finibus propulsaudæ?
est auspicium funestum? a
spem belli fœliciter gere
possumus? Stulti sumus p
putemus hostem à nobis
Per quem Deus nos tant
suam tyrannos statuit pu
quimini inimicos vestros,
si præcepta mea obseruaue
que vestrum persequentu
alienos: & centum decem
tra si præcepta neglexerit
pergam vos in gẽtes: ed
gladium meum: terra
faciam desertam. Hæc si
præcipua in hostes nos
torum dei obseruatio.
fecti sperare desinamus

riam. Tu igitur, dicat aliquis, à bello gerẽdó nos prorſus deterres? Quãdo enim hoc erit vt homines præceptis diuinis ita pareant, itáꝗ ea obſeruẽt vt non multis vitijs inquinẽtur? Ego verò vellẽ omnes qnàm maximè poſ- ſe obſequi voluntati diuinæ. Neꝗ dubitarem ita obſequẽtibus certam oſte victoriam polliceri: quem- odum Deus ipſemet pollicetur. etiam ne iſtorum quidem de leſperarem victoriam, qui in u fragilitate humana peccent. æterum quis non deterreat à bello nõ fragilitate ſed ſummo ſce- re legi dei aduerſantur? Qua enim onſcientia putatis iſtos in aciem de- cenſuros? Nunquam obliuiſci poſ- m lacrimarum viri fortiſsimi Hie- onymi Laſcij: quas prĩceps ille, pau- ante diebus quàm ex hac vita mi- ſſet, commemoranda hac numa- tione,

tione, profundebat. Intelligebã h minem morti vicinum ſibi fuiſſe ſcium nonnullius culpæ: quam om vel in corroboranda numatione v in omittenda occaſione ſuadendæ le gis diuinæ contraxiſſet. Ac non du bito quin, ſi diutius vixiſſet, eam lege diuina ſententiam in Senatu xiſſet, vt extitiſſet eius conſcient ſtimonium in hac Rep. ſempit Iſtos igitur, inquam, quorum factum eſt quominus lex dei retur: Iſtos deniꝗ qui impiu conatum, cum poſſent, pro vi te, non impediuerunt, qua co tia putatis in aciem deſcenſur illi fortitudine præſtanti, ſint magnitudine ſingulari, profe gladijs ac bombardis ſe peti vi fieri non poteſt quin viribus c dant: ipſamꝗ victoriam ſibi e bus eripi ſinant. Stimulabunt

ſcie

scientiæ rei pessimè actæ: ardẽtes fa-
ces eis intentabũt: gladios & omnia
arma è manibus excutient: Reposcet
tum Deus ab istis Caymis sanguinẽ
Abelũm per scelus effusum. Iam quid
ijs fiet qui cùm se præclara conscien-
cia sustentare possent: Tamen sciant
sibi vna cum impijs in acie esse opor-
tere? an non metuent sibi ab vmbra
npiorum? certè si sapient, metuere
bebunt. Etenim qui cum latrone
ilitat, latronis poenæ sit socius op-
t: & qui in acie versatur cum ho-
ine scelerato, cum eo communem
beat fortunã necesse est. Id qđ cũ in
ultis historijs tũ præcipuè in sacra
videre licet. Vbi Saule rege propter
niquitatem, vt narrat historia, inter-
enpto, interierunt simul cum eo Io-
athas & alij filij innocentes. Ita illi
lternæ culpæ exortes, mortis par-
ipes fuere propter armorum soci-
etatem.

etatem. Quid quod Saul etiam
pulum dei defenderet, legem, ce
nias, & totam illam Iudaicam p
am: Tamen ob iniquitatem
minus quàm Goliath ille d
stris Philistinorum hostium
puli dei est damnatus. Verba i
omnia diuina sint prius falsa o
quàm vt ego credam tali duce,
lite, tali populo, Remp. istam
di posse. Quòd si ad hunc diem
aliqua, salua numatione, pr
gessimus, immensæ dei bonit
buendum est. Cęcus enim tun
dus erat. Nulli doctores ap
audiebantur qui vel numatiõ
probarent, vel legem diuinam
cris literis recitarent. Nunc ve
spes potest esse belli foeliciter
di cùm ad clarissimum lumen
uinæ volentes scientesq; ocul
dimus? an non digni sumus
&

& oculi eruantur, & bona mens eri-
piatur, & mala omnia immittantur?
Quæ certè iamiam impendentia si q̃s
animo non cernat, hunc ego iudico
hominẽ stupidissimum. Nuntiantur
enĩ uerbis diuinis: prędicũtur ab ho-
mĩbus theologis: pręsentiũtur à pru-
dẽtibus omĩbus. vnusquisq; bonorũ
pro sua parte curacionẽ tot malis in-
testinis vult adhibere. Et quẽadmo-
morbis crescentibus ĩdustriã ho-
inũ, q̃ medeãtur, extare optet ma-
rem: Ita uitijs hominũ ingrauescẽ-
ous exoriãtur multi necesse est, qui
primant, coërceant, corrigant, ca-
amitates impendẽtes nuntient. Qđ
um in omni natione cum præci-
pue in Iudaica accidisse videmus: ap-
ud quos tum plures prophetæ et do-
ctores cùm homines pluribus flagi-
s cooperti essent, diuinitus excita-
ntur. Idq; erat signum mali breui

impen-

impendentis cũ homines, rect
cipientibus, non obtemper
Nunquam adhuc accidit m
nostra vt tanta bonorum o
conspiratio esset in numation
hendenda. Sed tantus est ve
qui eos homines qui cum p
sunt occupauit, vt quo mag
tur hoc magis indormiãt ta
Quod igitur signum pot
tius cladis breui secutura
liberabit ab ira Dei ad n
dos imminente? Non no
runt sacra quibus iniciati s
religio quam nomine reti
supplicationes quas de mo
mus: non opinio illa, qua
tamus aliter religionem su-
re non posse nisi seruatis r
ferte, si placet, animos ad
post Christum natum in o
solatam, dissipatam & ex

D R

Referte & ad illã quę añ Christũ erat in natiõe Iudaica. Quoties illi victi, tributarij facti, dissipati, in captiuitatẽ abducti, Itaq; & nos interficiemur, et in captiuitatẽ abducemur, & sedes p- demus nostras nisi pręcepta Dei, ob- seruauerimus. Instruamus nos, omni genere armorum vt volumus: com- paremus omnia necessaria bello: con- ciliemus nobis vicinorum populorũ uxilia. Hoc tamen nunquam effici- nus vt bellum prospere geramus isi primùm cum Deo in gratiam re- camus: nisi legi tot secula conculca- e assurgamus: ei nos quammaximè onciliemus: tot offensionum multo- rum seculorum veniam ab ea depre- cemur: damna eius contemptione da- ta, quantum liceat, sarciamus: locũq; ei honestissimum, qualis ipsum Deũ deceat eius authorem, in hac Repub. igamus. Cui enim eo loco dignissi- ma non

ma esse nõ videat: à qua scilicet ipse cum rerum natura, veritas bonis & sapientibus stet om Quis autem à numatione stat gladiatores, auaros, & homin bulentos: qui eiusmodi sun cædes hominibus machinen lucrum ex cædibus quærant, nestatis hostes habeantur. At ipsis potestas est integra iudica tanta lege. Interim qui tot imp natibus obsistere possent, cessa aut oscitantes totam rem negl aut etiam quasi in re ludicra n se pertinente rident atq; exultã huius quasi veterni sui (id qu num est breui impendentis int dolorem sentiunt. O rem non nibus tantùm sed cunctæ etian ræ rerum luctuosam & nullis mis satis deplorandam. Nulli authores satis graues, nulli ho

res idonei ad rem prorſus diuinam: non Rex, non Theologus, nō boni viri, non Deus ipſe: ad impiam & quæſtuoſam, cum natura & deo pugnantem, ſufficiunt homines turbulenti, auari, in hominibus necandis exercitati. Quantus quęſo eſt numerus rationum, quanta vis, quantum pondus, quot populi, quæ authoritates legem diuinā ſuadentes? Si vnū aliquod ſimile iſtorum haberet natio, quis deus bone, poſſet horū ...niſtarum & auarorum ferre temeritatem ac inſolentiam? Qui nūc nu...i & ab omni ratione inopes, ſolo ſplendore nominis ac magnificentiæ ſuæ (ſic enim vocari gaudent) nos contemnunt. Valere iubent conſenſum populorum exterorum, naturæ iudicium, authoritatem dei immortalis. Maiorum noſtrorum placita ...ræ illis amplectūtur: placet eis vox tyran

tyrannica, Hoc volo, ſic iub... pro ratione voluntas: placet q... ex cædibus: placent carnificinæ ...rim nos veritatemq́ꝫ quam pr... li tuemur tanquam ſtultitiam noſtrum hunc conatum qu... poſſunt eleuant & deforman... liſq́ꝫ ea quæ dicimus ſcribimus ...gna eſſe dictitant, non Senat... Rep. Quibus nos reſpondere ... mus, nos quidem nō eſſe ignar... rium noſtrarum nec muneris ... quorū huius nihil habemus i... illarum modicum habemus. ...men in tanta hominum ſeu ... ſeu peruerſitate quis eſt vel omnium rudis ac ignarus qu... telligere poſſit tot offenſione... verò libenter iſtos viciſſim i... garim cur ad Remp. gerenda... gnum eſſe putent afferre cog... optimarum artium: non hoc

si quos in ijs artibus progressus fecissem: ne cui forte de meipso loqui viderer. Nunc nihil de me dico: sed qd' & in hac & in exteris Rebusp. vidi id quidem tacere non possum. In omni enim Rep. bene constituta illi semper magnitudine consiliorum excellebant, qui ab optimarum artium facultate erant paratiores. Neq; leges Romanæ tanti hodie essent, si ab hominibus non satis à doctrina exculti fuissent conscriptæ. Itaq; non immeritò Petrus Thomicius amplissimus & illustrissimus vir, hominem quitem increpasse putandus est: bonum quidem virum illum: sed earum rerum imperitum quibus Resp. rectè administrari & contineri possit. Tune etiam, inquit ille, o bone arator de Rep. consultabis? Indicauit Senator prudentissimus non satis esse homini ad deliberationes de Repub.

accedenti

accedenti tenere artes admini dæ rei familiaris: sed scientiã e præhendendam plurimarum ximarum rerum. Nos verò n paramus nos cũ istis irrisorib diorum nostrorum gratia, n thoritate, non opibus, ac ne v quidem artium cognitione. hæc quibus magni sunt, illis c mus. Sed tamen causa quam mus si cum illorum causa cõ omnino plus loci nostræ for bonos viros putamus. Agat dò res apud tribunal ration temeritatis & affectionis pe sedeant iudices quibus patri & legum dignitas prior sit q vltione, impia dominatione: & bonum natura valere veli. vllius ordinis respectu: qni n uile ius in homines inferiorum uum, sed æquabile in omnes in

Re

Rep. viuentes induci velint. Ponantur in æquas lances quæ à nobis dicūtur pro veritate diuina cū ijs quæ ab illis afferūtur pro impietate numationis. non permittatur summa rerū istis qui rabiosissime in capite vitisq; homiuū dominari volūt. Quid enim indignius q̄ vinci ab istis qui pares ibi nō sint causa, nedum superiores, ed prorsus infimi? Et tamen tot anos victi sumus: imò deus victus est um sua sentētia. O secula, o mores. on omnes hæc cogitare: Sigismunos duos hæc tolerare: Pontifices & presbyteros hæc non posse corrige- e: Senatū & magistratus in his cōniuere. An verò manus Turcica maiore superbia, maiore importunitate, maiore crudelitate præmeret nos q̄ nos isti præmunt dei hostes, sitiētes sanguinis humani, populorū & naturæ legem violantes, rectæ ratio-

ni non

ni non obtemperantes. Non ducunt pericula & damna al numatione. non verentur f homicidarum alere & corr Quæ enim quærelæ, qui lu in tanta indignitate inueni Quos deos, quos homines bimus? Desperare cogimu ijs qui cum potestate sun opt. max. opem confugien nisi ille respexerit nos, Res blica sponte sua concidat r Quod enim exitium Reip. p us esse potest q̄ cum ij qni e tyrannide vtuntur lege ali denda? Quid magis animos præfectis alienari posit q̄ & populo Christiano mini da potentia, qua rerum na luatur, iura omnia deorū h violentur? Sed satis sit. Illu tremnm libens de Solonibu

D v

ſtris interrogauerim, cur leges alias
atq; alias leuiſsimis de cauſis figāt an-
nis ſingulis & refigant, vt de genere
linguarum, de formis libellorum, de
opificum deſcriptionibus tollendis,
& id genus rebus alijs: ſolam numa-
tionem tam ſacroſanctam habeant,
vt eam tenaciſsimè putēt retinendā:
ùm tamen nulla alia ſit extra hànc
iam tantopere mutari ac prorſus
progari neceſſe ſit. Eſt enim turpis
r ſe: infamans nominis noſtri: inu-
is naturæ humanæ: Regi aduerſa:
eo odioſa: bonis & prudentibus
ctuoſa: neq; vlli grata præterquā
niſtis, gladiatoribus, lucri ex omni
auidis, crapula & luxu perditis, &
eliquis hominū peſtibus. Profectò
ſpiritum eſſe impurum oportet nati-
oni noſtræ ſingulariter & maximè
infeſtum: qui nos valida manu præ-
nat, vt né veritati diuinæ aſſurgere,
uéue

néue eam amplecti poſsimus
tyrannide vtinam liberes n
ſeruator noſter oculoſq; n
rias ad tuam veritatem tu q
omnium mentes illuſtrans
ſu Chriſte afflictionem p
redempti. vides q̄ ſimus ab
deſerti. non leuitæ, non ſ
non Pontifices, non præfec
tres noſtri ſtudēt legi tuæ
non tangūtur cura tot affli
tot vulneratorum, tot inter
Atq; in tot miſerijs non eſt
nobis cōſolatio illa vt hjs ipſi
lè velle, vel aliquid ſiniſtri i
poſsimus: ſunt enim ſangu
à te nobis ſunt dati rectores
res: Illa tantùm, vt in re mal
ſe conſolatio nobis fuerit, n
eſſe nec inauditam tantā neg
prefectorum. Tu eñ olim na
maiore Samaritani miſeric

vel sacerdotis vel leuitę. ꝑ quos q̄dē
eos designasti q̄ essent in aliquo dig-
nitatis gradu cōstituti. Mitte igitur
dn̄e nobis Samaritanū, aut potius tu
nobis sis Samaritanus, vt tot Rępu.
vulnera obliges ac sanes. Et q̄uis vo
luntatē tuā offendimns, mādataq; ne
gleximus tua: Tn̄ quęsumus te dn̄e,
ne tāta seueritate punias nos populū
tuū. Satis plagarū nobis esse poterit,
l' ab externo hoste, vel à magistratu
gitima vtente ptāte, vel ab ira tua.
le quęso punias magistratū nostrū
nta cęcitate: néue nos infamia hac
raui et inueterata legis tuę ex nr̄is fi-
ibus eijciendę, diutius flagrare sinas.
tem dn̄e probris maledictisq; vexa-
nur à populis cūctis exprobrātibus
nobis & impietatē in tuam legem, &
amoris proximi vacuitatē. Ipsi verò
intra nos animi trāquilitatē nō reti-
nemus: dū obseruātiā nō ex anīo ma-
gistratni

gistratui pręstamus: parūq;
ter de illo sentimus, legem tu
bante: eā verò approbante, q
rundā nostrū vitas minoris q̄
in vninersum autē omniū vit
ris q̄ pecudū ac bestiarum fie
mus. Te igitur DOMINE
lapideū poptis tuis ablaturū
aūt in locū eius suffecturū te
sti, oramus vt oīm corda à ta
uersitate, ad viā mandatorū
uertas. Incute cordibus eor
pauores irę tuę aduersus pe
funde eis ꝓximi amorē ver
eos sensu impendētiū calam
ijce curā mētibus illorū vt t
maculā Reip. nostrę, ob tur
tionē ab ipsa quasi infātia ei
aliqn̄ delendā statuant: néu
quę semper damno nobis
famię, eadem Remp. ad fu
prosequatur. Surge dn̄e a

c uer-
x psal
Daui
hinc-
sunt
a

nostras, introëat in conspectũ tuũ gemitus noster. Libera nos ab inimicis nostris deus noster: & ab ijs qui insurgũt in nos protege nos. Libera nos ab ijs q scelerate agũt: & à sanguinarijs hoĩbus salua nos: qui insidiãtur nobis, horribiliter irruunt in nos, vitas nr̃as circũuallant. Qui opibus su- obruũt, et ore suo supbe intonant. -nera nr̃a obsident, & oculis suis ob -uãt, vbi expandãt in nos retia sua. -adios suos stringũt, arcus tendunt trucidandũ nos. Similes sunt leoni -rdę auido, iuueni leoni q ex occul- insidiatur. faciũt cadauera seruorũ -orũ: fundũt sanguinẽ eorum velut -quã. Surge domine dissipa consilia -rũ, et cogitatiões cordis eorũ fac vt -nt irritę. cõuerte in caput eorũ quæ -obis machinãtur. Incidant de im p- -iso in calamitatem & reti suo quod -bscõderunt capiãtur. Gladij eorum

penetrent

penetrent in corda ipsorum, & eorũ frangãtur. Sentiãt manũ dñe oẽs hostes legis tuę. expe- dexterã tuã inimici popl̃i tui. E- de in eos indignationẽ tuã: & i- irę tu ęcomprehendat eos. fiat d- ciliũ eorũ desertũ, & in domib- rum nõ sit habitator. Degluti - ira tua, germẽ eorũ de terra per- semen eorũ ex hominum nũer- das salutem regibus: qui scien- ęquitate eos donas, vt animos lorũ tuorũ saluent, & sanguin- pretiosum existimẽt, de gladi- gno eripe nos. Saluos fac no- nostèr vt laudemus nomẽ tu- & gloriam tuam celebremus

Dominus Deus ab ęterno
sempiternum. & dicat
u ersus populus ame
AMEN.

Errata. A.{3. facie 1. versus 16. senatu dictis. -
endum. A. 8. 2. 23. siqua fata. B. 4. fac. 1. v-
faciunt q bonorum hominum iudicia, q leges p-
ipsius verbum. Non eos &c. C. 8. fa. 2. ver. -

In actiones Fricij de homicidijs legitimè puniẽdis.

Facundus ore dum rotundo Fricius
Ferri licentiam abrogat,
Impunè paßim cædibus & sanguine
Grassantis in ciues suos,
œnas reuoluens parricidæ debitas
Abominandæ noxiæ:
audat tuas natura leges, et Dei
Statuta, ius et gentium.
uibus Polona gens fidelibus nisi
Adducta suasionibus:
aui remittit nuncium uecordiæ
Statamq; legem suscipit,
n non tuis natura sanctionibus:
Summiq; iußis uindicis:
t uiribus semel resistat omnibus:
Non expiando crimine,
Ausis nefandum inferre bellum numini
Atrocior Gigantibus?

Io. Lan. Si.

